

Huszonöt év – száz alkotás

Záborszky Budapesten született, itt folytatta művészeti tanulmányait, itt rendezte első önálló tárlatát – és azóta még jó párat. A Magyar Képzőművészeti Főiskola festőszakos hallgatójaként 1974-ben vette át a diplomáját, de tanulmányait tovább folytatva posztgraduális képzés keretében igyekezett a grafikai és a murális technikákat is minél alaposabban megismerni és elsajátítani. Alapos felkészültségének és kísérletező, kutató szellemének köszönhetően többirányú tevékenységet is folytatott. Ennek eredményeként újszerű grafikaival, kollázsaival, majd monumentális táblaképeivel, egyedi technikával készült objektjeivel az elmúlt évtizedekben számos hazai és külföldi tárlaton találkozhattunk. Régebbi, újabb munkáit több jelentős köz- és magángyűjtemény is őrzi.

Egyéni hangvételő, egyre kiforrottabb alkotásait, melyek segítségével a művész a lét nagy kérdéseire igyekszik választ találni, számos cikk és tanulmány méltatta már. De hiányzott egy nagy összefoglaló mű. A most megjelent Záborszky-monográfia az első nagyobb összegzés az elmúlt negyed század munkásságáról. A gazdagon illusztrált, életrajzi és egyéb bibliográfiai adatokkal precízen ellátott kötet rendhagyó módon két szerző alkotása. Míg a neves esztéta, a kortárs művészet avatott ismerője, Földényi F. László a gyökerek nyomában/In search of the roots című

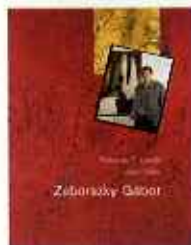
átfogó tanulmányában három nagy fejezetet szentelt Záborszky művészetének a főiskolás évektől napjainkig, a New Yorkban élő Jade Niklai esszéjében a korai gesztus kísérletek és a legutolsó „Tisztelet” sorozat összefüggéseit elemzi. A Tisztelet Záborszkyknak/Tribute to Záborszky cím először kicsit meghökkentő, hisz élő művészről, kortársunkról van szó, s mifelénk mostanában nem divat a főhajtás. Pedig máshol, más korokban és kultúrákban, illetve egyéb művészeti ágakban kijár a taps, az elismerés. Alde-mokratikus, talán értékeket hajszoló korunk, világunk bizony a hagyományos értékrendet erősen megkérdőjelezte. Nincs konszenzus a szakemberek között sem, de ez akár javára is írható a műbírálatnak. Persze csak akkor, ha valódi tudás és mondanivaló birtokában ragad valaki tollat vagy egeret, s nem elvtelen dicséret vagy indulatos vagdalkozás lesz belőle. Ahhoz azonban, hogy a gyökereig eljussunk, idő és energia szükséges. A művész munkásságának, s persze a kornak minél alaposabb ismerete. Földényi esetében ez nem vonható kétségbe. Elemzése során az összefüggéseket igyekszik feltárni, illetve emberközelbe hozni egy kissé elszigetelt életművet. Szakembert és az avatatlan olvasót végigvezetve azon az úton, amin Záborszky eljutott a mítikus, majd a transzcendens megragadásához s a mondanójához adekvát forma megtalálásához.

Nemesen egyszerű, majd elegánsan szűkszavú munkáit emlékezetes kiállításai hozták mind közelebb azokhoz, akik a művészetben a mágiát, a

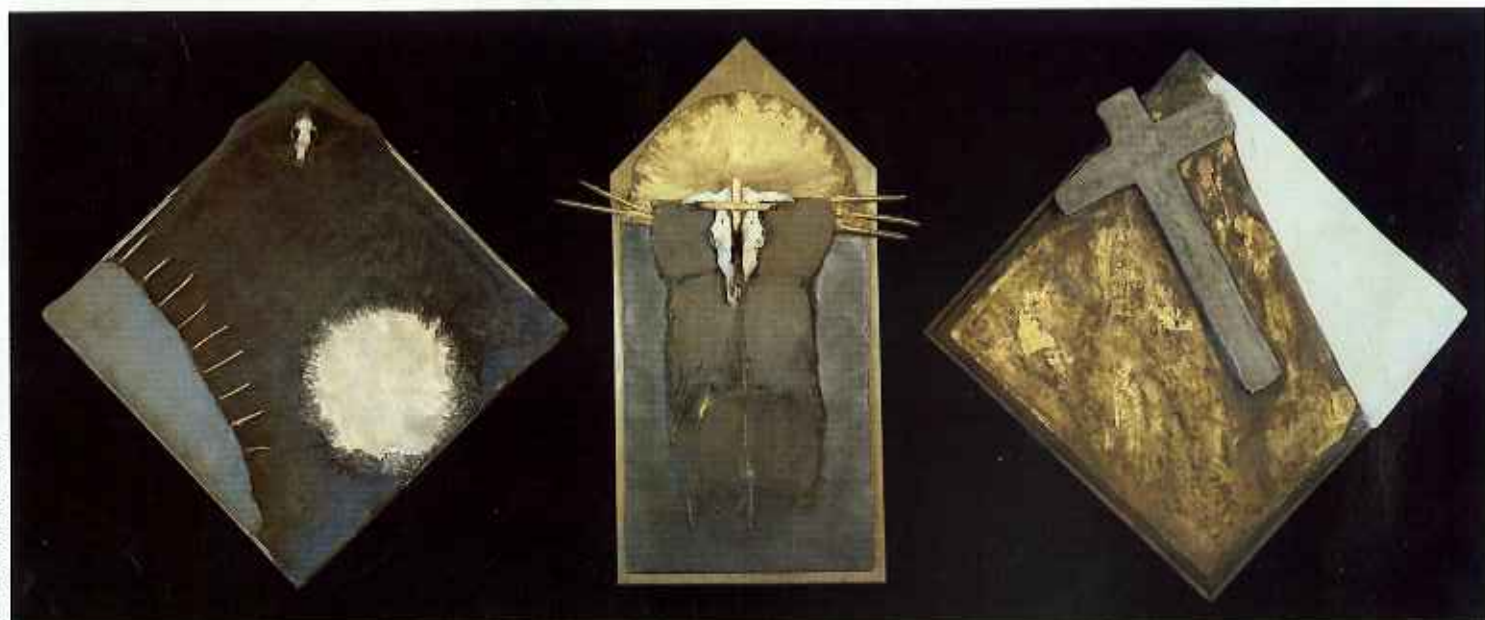

FOTÓ: ÉKES JÁNOS

Záborszky Gábor Munkácsy-díjas képzőművész nem látványos-botrányos művek vagy bemutatók révén vált ismertté. A '70-es évek második felétől csendes, folyamatos jelenléte és mind karakteresebb alkotásai szinte észrevétlen emelték a hazai kortárs képzőművészet meghatározó egyéniségei közé. Tehetségét néhány szakember már korán felismerte, s az „Új szenszibilitás” egyik kulcsfigurájaként érzékeny, újszerű munkáival a világ számos országában aratott sikert. A hazai és nemzetközi díjak, elismerések azonban további elmélyült munkára ösztönözték. Aki ismeri, tudja, hogy Záborszky nem a siker megszállottja. Szelíd, töprengő lény, következetesen építkező munkássága eleve egy magasabb szellemi-esztétikai minőség létrehozására predesztinálta.

FOTÓ: TIMÁR PÉTER

Záborszky Gábor: A változás kora, 1988-89
vegyes technika, 270x600 cm

Süss fel nap
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Változás kora

Eljő a barokk

FOTÓ: BOLDIZSÁR ZOLTÁN

Duett (A kis tyúk és az öreg cet), 1985
vászon, plexitol, homok, fa, 270x250 cm
Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum, Budapest

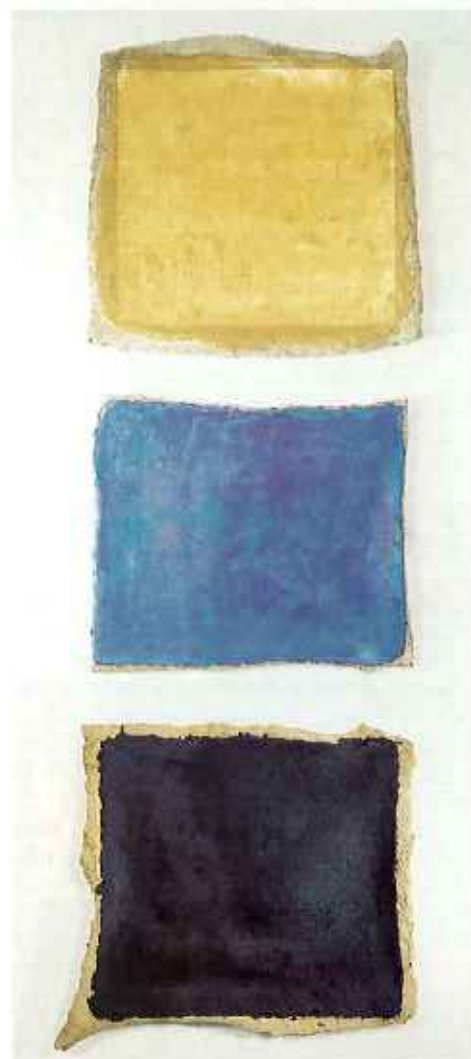

FOTÓ: ÉKES JÁNOS

Kiscelli Múzeum Templomtér, Budapest – 1988

FOTÓ: BOLDIZSÁR ZOLTÁN

FOTÓ: BOLDIZSÁR ZOLTÁN

Hommage à El Greco I-III., 1991
vászon, homok, fa, fémbevonat, szurok,
320x100 cm, Hoffmann gyűjtemény, Budapest

Régi dolgok nyomai,
1978
fotóvászon, homok,
plexitol, 140x110 cm
Magyar Nemzeti Galéria

Madár, 1985
vászon, plexitol, homok, fa, 100x100 cm
Paksi képtár, Paks

Márciusi tél, 1991
fém és műanyag nyomat,
papír, fémbevonat, 70x50 cm

Végtelenre nyíló kapu, 1997
üvegszállal erősített papír, fémbevonat,
70x75 cm
Bíró Judit – Gerő András tulajdona, Budapest

spiritualitást, az alkotó szellem szublimált megnyilvánulását keresik. *A föld meséi* (1987), *A változós kora* (1990), az *Aranykor* (1991), a *Lélek és természet* (1994) után a *Papírmunkák* (1995-96), majd a *Ca' d'Oro* 1997-ben, és végül (de nem utoljára) a Kiscelli Múzeum Templomterében 1998-ban megrendezett tárlat; röviden ennyi az eddigi életút fontos állomásainak kissé tán esetleges felsorolása. Záborszky kiállításainak helyszínei egyébként sem mellékesek; a hely szelleme sok esetben inspiráló, sőt néha meghatározó volt. „Munkáim kezdetben dongaboltozatú pincékben szerepeltek (Pécs, Óbuda, Stockholm). Majd később barokk kolostorok következtek (Róma, Lienz, Frankfurt). Végül '98-ban a megrendítő erejű templomtér, Kiscell” – idézi bevezetőjében a szerző a művész önvallomását. Ezek a szakrális hangulatot sugalló terek méltó keretei voltak az archaikus ihletettséggel, illetve a távolkeleti reminiscenciákat hordozó munkáknak.

Földényi első írása Záborszky műveiről épp húsz éve, 1981-ben jelent meg. A most, október elején a boltokba került elegáns, kétnyelvű monográfiában nemcsak az eltelt időszak, az utóbbi negyed század alkotásai, de a tanulságai is helyet kaptak.

„Egész eddigi munkásságában különös következetesség figyelhető meg: lépésről lépésre, munkáról munkára haladva nemcsak hű marad saját korábbi állapotaihoz és elért eredményeihez, hanem állandóan módosítja is azokat. Ennek köszönhető, hogy amikor egy-egy technikát megoldást tökéletesített vagy bizonyos szerkezeteknek minden kínálkozó lehetőségét kiaknázta, akkor továbblépett, de úgy, hogy az új munkákba megszüntetve megőrizve átemelte a korábbiak számos sajátosságát. Talán ezzel magyarázható, hogy bárhol találkozunk a műveivel, azok már messziről felismerhetők” – szögezi le Földényi F. László.

A másik társszerző, a New York-i Museum of Modern Artban dolgozó ifjú művészettörténész, Jade Niklai írása a konkrét művekre, pontosabban a korai és az újabb munkák elemzésére szorítkozik. A Tisztelet Záborszkynek című esszéjében a szerző a '70-es évek gesztus kísérleteit és a legutolsó „Tiszteletek” sorozat összefüggéseit elemzi. Záborszky egyszerű és konkrét megfogalmazásait, plasztikus vizuális jeleit, klasszikus geometrikus szimbólumait és legfrissebb alkotásait – mint szerteágazó műveltségének vizuális esszenciáit – színről színre, illetve képről képre láthatja, ismerheti meg az olvasó. Hisz a magyar és angol nyelvű tanulmányokat szerencsésen kiegészítve 84 színes és 20 fekete-fehér reprodukció teszi teljessé a Nyuszifül Bt. kiadásában megjelent izléses és tartalmas monográfiát.

A Tisztelet Zeffirellinek, mely a Szent Ferenci eszmék és a mozi varázsa előtti főhajtásnak is felfogható, ugyanúgy többszörös mű, mint a sorozat más darabjai. Záborszky egymásra rakódó élményei – az első amerikai út s a '70-es évek nagy generációjától a panteista lét és a metafizikus szemlélet belső megtapasztalásáig – pedig e modernkori alkimista átíratában hiteles, időtállóan korszerű műegyüttessé álltak össze. Munkásságát, mely „a természet, a tudomány és a hit találkozási helye”, a XXI. század emberének érdemes alaposabban is megismerni.

SÁROSDY JUDIT